

עין משפט
גו מצודה

לו:

חוקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

מסורת הש"ס

עו א מ"י פכד מהל
ממיה מ"ט ט כמט פסין
כט ע"מ ט"ח מ"י רח
פ"י ו כ"ג:
ק"ב ב מ"י מ"י מהל טעין
מלמ"א ו טעין מהל
פגט פסין לה ט"ש ט"ח
מ"י קתה ספ"א א וטעין מ"
ק"ב ב מ"י מ"י מהל
ממיה מלמ"א ו טעין
פסין פג ט"ש ט"ח מ"י
רמ"פ ט"ח
ב ד מ"י מ"י מהל מלמ"א
מלמ"א ב פ"ש כ"ח פגט
למ"י רמ"פ ט"ש י"ד מ"י מ"י
ספ"א ג:

דא' לא מצי לסיביר ליה עקור אינג שקול וי"ל פירוש לכשיבש
ובלא טעמא דמכחשי ארעא אי לא משיר מצי אי"ל עקור אילנא
דעל כרחו לא יעבד האילן נשדוה ועוד שרובה לורוע מקום האילן:
מכר אילנות ושירי קרקע. פ"ה דכ"ג אילנות איירי דכ"ג הכל מודין

דקנה קרקע דמתנן בהמוכר את
הספינה (לקמן דף פ"ה). ומקוץ לה כגמ'
כרבנן דרמי ומקוץ לה אפי' כר"ע ולפי
זה רישא דקמיני שניס און לו קרקע לא
אמי כר"ע וכן מוכח בסוף המוכר את
הבית (שם דף ע"ב). וס' דקמיני הקדיש
ג' אילנות ממתע' י' לבית סאה כ"י ג' זה
אמר זה לא הקדיש את הקרקע ופירך
(ו) מנייה אילנא רבי עקיבא האמר
מוכר בעין יפה מוכר וכ"ש מקדיש פ'
ואמאי כה אחר זה לא הקדיש את
הקרקע אלמא משמע דקנה אילן
אחד נמי קנה קרקע ואין נראה
לר"י דהא כיון דהא דמתנן בהמוכר
את הספינה (שם דף פ"ה). קנה ג'
קנה קרקע מוקץ נמי כר"ע אי"כ
ע"כ לר"ע בשנים לא קנה קרקע
דכ"י משמע דוקא ג' קנה קרקע
אכל ג' לא קנה קרקע לכן יש
לפרש כ"ה דשעמתינו ג' אילנות
וא"ע דבעלמא כג' קנה קרקע שאני
הנא דמיירי כגון שאין שם קרקע אלא
לנוקח האילנות ופירש דהיא שמשייר
בפירות של הקרקע משיר ולכ"ע לא
קנה בגוף הקרקע כלום אלא למ"ד
מוכר בעין יפה מוכר יכול לטע' אחר

רבינו גרשום

אכל אילנות דמכחשי
בארעא. שרישם ואין
יכול לורוע חתימת ספרי
שעשויין בעכשין מימי הספר
שלא ידע עולמן כיון דקא
מכחשי ואני שירי לעצמו
פסוק האילנות. לר"ע ק"ב.
וכ"כ לו ג' פסוק האילנות
ואמאי לכ"כ וידי דאמר
לעיל להביא דמכר לפסוק
שדורו זה החוקק אילנות
זה החוקק בקרקע אין
כלל לבעל האילנות כלל
בוקר. ותי מילי גבי בני
לקוחות הוא טעין לו מכר
הקרקע הוא טעין לו מכר
האילנות משום הכי אין
לו רע' ולפיכך לו בעל
הקרקע לבעל האילנות. כי
הכי דלדורי כו'. אבל הנה
להביא דמכר אילנות לא
שירי בקרקע לפניו ורא'
מורה רב וביד רש"י לו קרקע
פסוק אילנות דמכר בעין
יפה מוכר. ורבנן דמכחשי
לר"ע עקיבא סביר ליה
לר"י ואפי' רב פסא דאמר
ע"ל פ"ה לו ה"י מילי גבי
בני לקוחות הפ"י לסימנ'
ליה בעל האילנות לבעל
הקרקע זו ה"י דלדורי
בעין יפה מכר דלא שירי
קרקע לפניו לדורי וכו' בעין
יפה מכר ל"י פסוק האילנות
אבל הנה ה"י שירי
קרקע לפניו מוכר בעין יפה
מוכר אלא גמר וטקנה ליה
פסוק האילנות. אכלן. בני
אילנות רצופין כגון שני
נטעין בבית סאה אחת כ"י
אילנות דריבוייהו ליתיה' י'
ולתי' לא איהו חוקק דמי'
לסימנ' ליה מעשר' לו
החוקק כשאר חוקקין של
אחרים. ואי שריה טענה
מישרא אסתחא. ודורנא
מלמא אסתחא שרצופין
הן זה ע"ה זה במאי קי
לית: מכרן רצופין. שירי
הקרקע ויתר מטעם שיריה
לבית סאה אין לו ליקוח'
קרקע דחשוב הוא כתי'
קרקע יעד לא מכר אלא
לעצמי' הוא נמי לא מכר
אלא לעצמי': שריה כ"ס.
הנוטע על פחות כ"י אסוף
דבר פסוק לנטע ליכא ד'
אבות כ"י כעבודת ה"ס
אין כ"ס וימורו להביא
ודאי אחר לשם ואינו עובר.
ה"ס ה"י זה כ"ס ודומין
הנפיש אסתחא באין הנה
נמי כ"ס לר"י לחכמים
שיראין ארון שרצופין על
אין ומכר לו את הקרקע
הרבי שעשעו מ"ל כ"ס
הרבי כתנאי: משפילי
אילן. הינו פסוק הרישא
השרשין ובר זה התורה כל
אחר קרקע מכר לו והיינו
מרה בעינת של אילן דאי'
אמרין קנה בקרקע כדכוח
הנפיש הרבי ויור מרוא'
ואו אמרין לא קנה אלא
כ"כ עובי קרות האילן
היינו עובי יתיר מרוא' אבל
משפיליה היינו יתיר מרבי'

דקא מכחשי. השרשים נקרקע וגם מעכבין את הממרישה ודאי
אסוק ארעמיה לשירי לעצמו קרקע סניבות האילנות כדי שלא יוכל
הלווקח לעבער עליו ולומר שכבשו אילנותיו עקור אילנותיו שקול ויול
דהא מוקץ לארעאי: לימא ליה. כשיבש האילן: מכר אילנות ושירי

דקמכחשי בארעא שירי שירי דאי לא שירי
וימא ליה עקור (ו) אילנא ויול מכר אילנות
ושירי קרקע לפניו פלוגתא דר"ע ורבנן לר"ע
דאמר מוכר בעין יפה מוכר אית ליה
לרבנן לית ליה לר"ע אית ליה ואפילו לרב
זביד דאמר אין לו ה"מ גבי שני לקוחות
דא"ל כי ה"י דלדורי לית לי באילנות
לדודך נמי לית לך בקרקע אבל הבא מוכר
בעין יפה מוכר לרבנן לית ליה ואפילו לרב
פפא דאמר יש לו ה"מ גבי שני לקוחות
דא"ל כי ה"י דלדודך אבל בעין יפה לדורי
נמי זבין בעין יפה אבל הבא מוכר בעין
רעה מוכר אמרי נהרדעי אכלן רצופין אין
לו חוקה כמתקוף לה רבא אלא מעתה
האי מישרא דאספסתא במאי קני לה אלא
אמר רבא ימכרן רצופין אין לו קרקע א"ר
יורא כתנאי (ו) כרם שהוא נמוע על פחות
מארבע אמות ר' שמעון אומר אינו כרם וחכ"א
יהי זה כרם ורואין את האמצעי' כאילו
אינו אמרי נהרדעי האי מאן רובין דקלא'
לחבריה קני ליה משפוליה עד תהומא
מתקוף

דקא מכחשי. השרשים נקרקע וגם מעכבין את הממרישה ודאי
אסוק ארעמיה לשירי לעצמו קרקע סניבות האילנות כדי שלא יוכל
הלווקח לעבער עליו ולומר שכבשו אילנותיו עקור אילנותיו שקול ויול
דהא מוקץ לארעאי: לימא ליה. כשיבש האילן: מכר אילנות ושירי

דקמכחשי בארעא שירי שירי דאי לא שירי
וימא ליה עקור (ו) אילנא ויול מכר אילנות
ושירי קרקע לפניו פלוגתא דר"ע ורבנן לר"ע
דאמר מוכר בעין יפה מוכר אית ליה
לרבנן לית ליה לר"ע אית ליה ואפילו לרב
זביד דאמר אין לו ה"מ גבי שני לקוחות
דא"ל כי ה"י דלדורי לית לי באילנות
לדודך נמי לית לך בקרקע אבל הבא מוכר
בעין יפה מוכר לרבנן לית ליה ואפילו לרב
פפא דאמר יש לו ה"מ גבי שני לקוחות
דא"ל כי ה"י דלדודך אבל בעין יפה לדורי
נמי זבין בעין יפה אבל הבא מוכר בעין
רעה מוכר אמרי נהרדעי אכלן רצופין אין
לו חוקה כמתקוף לה רבא אלא מעתה
האי מישרא דאספסתא במאי קני לה אלא
אמר רבא ימכרן רצופין אין לו קרקע א"ר
יורא כתנאי (ו) כרם שהוא נמוע על פחות
מארבע אמות ר' שמעון אומר אינו כרם וחכ"א
יהי זה כרם ורואין את האמצעי' כאילו
אינו אמרי נהרדעי האי מאן רובין דקלא'
לחבריה קני ליה משפוליה עד תהומא
מתקוף

דקא מכחשי. השרשים נקרקע וגם מעכבין את הממרישה ודאי
אסוק ארעמיה לשירי לעצמו קרקע סניבות האילנות כדי שלא יוכל
הלווקח לעבער עליו ולומר שכבשו אילנותיו עקור אילנותיו שקול ויול
דהא מוקץ לארעאי: לימא ליה. כשיבש האילן: מכר אילנות ושירי

דקמכחשי בארעא שירי שירי דאי לא שירי
וימא ליה עקור (ו) אילנא ויול מכר אילנות
ושירי קרקע לפניו פלוגתא דר"ע ורבנן לר"ע
דאמר מוכר בעין יפה מוכר אית ליה
לרבנן לית ליה לר"ע אית ליה ואפילו לרב
זביד דאמר אין לו ה"מ גבי שני לקוחות
דא"ל כי ה"י דלדורי לית לי באילנות
לדודך נמי לית לך בקרקע אבל הבא מוכר
בעין יפה מוכר לרבנן לית ליה ואפילו לרב
פפא דאמר יש לו ה"מ גבי שני לקוחות
דא"ל כי ה"י דלדודך אבל בעין יפה לדורי
נמי זבין בעין יפה אבל הבא מוכר בעין
רעה מוכר אמרי נהרדעי אכלן רצופין אין
לו חוקה כמתקוף לה רבא אלא מעתה
האי מישרא דאספסתא במאי קני לה אלא
אמר רבא ימכרן רצופין אין לו קרקע א"ר
יורא כתנאי (ו) כרם שהוא נמוע על פחות
מארבע אמות ר' שמעון אומר אינו כרם וחכ"א
יהי זה כרם ורואין את האמצעי' כאילו
אינו אמרי נהרדעי האי מאן רובין דקלא'
לחבריה קני ליה משפוליה עד תהומא
מתקוף

דקא מכחשי. השרשים נקרקע וגם מעכבין את הממרישה ודאי
אסוק ארעמיה לשירי לעצמו קרקע סניבות האילנות כדי שלא יוכל
הלווקח לעבער עליו ולומר שכבשו אילנותיו עקור אילנותיו שקול ויול
דהא מוקץ לארעאי: לימא ליה. כשיבש האילן: מכר אילנות ושירי

דקמכחשי בארעא שירי שירי דאי לא שירי
וימא ליה עקור (ו) אילנא ויול מכר אילנות
ושירי קרקע לפניו פלוגתא דר"ע ורבנן לר"ע
דאמר מוכר בעין יפה מוכר אית ליה
לרבנן לית ליה לר"ע אית ליה ואפילו לרב
זביד דאמר אין לו ה"מ גבי שני לקוחות
דא"ל כי ה"י דלדורי לית לי באילנות
לדודך נמי לית לך בקרקע אבל הבא מוכר
בעין יפה מוכר לרבנן לית ליה ואפילו לרב
פפא דאמר יש לו ה"מ גבי שני לקוחות
דא"ל כי ה"י דלדודך אבל בעין יפה לדורי
נמי זבין בעין יפה אבל הבא מוכר בעין
רעה מוכר אמרי נהרדעי אכלן רצופין אין
לו חוקה כמתקוף לה רבא אלא מעתה
האי מישרא דאספסתא במאי קני לה אלא
אמר רבא ימכרן רצופין אין לו קרקע א"ר
יורא כתנאי (ו) כרם שהוא נמוע על פחות
מארבע אמות ר' שמעון אומר אינו כרם וחכ"א
יהי זה כרם ורואין את האמצעי' כאילו
אינו אמרי נהרדעי האי מאן רובין דקלא'
לחבריה קני ליה משפוליה עד תהומא
מתקוף

מוסף רש"י

דאי לא שירי לימא ליה
עקור אילנך ויול. ואין
פסח' נלמתי כן פכד את
האילנות לעצמי שירי כן
לעצמי ח"ך לחור ולשע'
לפניו מתקוץ ע"ד עכ"ל
לו כ"ס זה האילנות ע"ד עכ"ל
לר"ע (שם). ב"ר שהורא
נטוע על פחות מארבע
אמות. שאין בן שורה
אזינו כ"ס. אלא יעד ומתמר
כלמא. ור"ע רמזו פ"ג.
ויתמר ליתם ל"ס וי"ב ו"ג.
ורואים את האמצעי'.
הנוטע נתן רוח האלף
לית בן שורה לשורה וכו'
באילו אינם. דמי העמד
ליפק' עשוקי דמי ויתמר
ה"ל כ"י כלמא. מקום חושב
האילן. עד הסמוך וי"ב ו"ג.

מוסף רש"י

דאי לא שירי לימא ליה
עקור אילנך ויול. ואין
פסח' נלמתי כן פכד את
האילנות לעצמי שירי כן
לעצמי ח"ך לחור ולשע'
לפניו מתקוץ ע"ד עכ"ל
לו כ"ס זה האילנות ע"ד עכ"ל
לר"ע (שם). ב"ר שהורא
נטוע על פחות מארבע
אמות. שאין בן שורה
אזינו כ"ס. אלא יעד ומתמר
כלמא. ור"ע רמזו פ"ג.
ויתמר ליתם ל"ס וי"ב ו"ג.
ורואים את האמצעי'.
הנוטע נתן רוח האלף
לית בן שורה לשורה וכו'
באילו אינם. דמי העמד
ליפק' עשוקי דמי ויתמר
ה"ל כ"י כלמא. מקום חושב
האילן. עד הסמוך וי"ב ו"ג.

מוסף רש"י

דאי לא שירי לימא ליה
עקור אילנך ויול. ואין
פסח' נלמתי כן פכד את
האילנות לעצמי שירי כן
לעצמי ח"ך לחור ולשע'
לפניו מתקוץ ע"ד עכ"ל
לו כ"ס זה האילנות ע"ד עכ"ל
לר"ע (שם). ב"ר שהורא
נטוע על פחות מארבע
אמות. שאין בן שורה
אזינו כ"ס. אלא יעד ומתמר
כלמא. ור"ע רמזו פ"ג.
ויתמר ליתם ל"ס וי"ב ו"ג.
ורואים את האמצעי'.
הנוטע נתן רוח האלף
לית בן שורה לשורה וכו'
באילו אינם. דמי העמד
ליפק' עשוקי דמי ויתמר
ה"ל כ"י כלמא. מקום חושב
האילן. עד הסמוך וי"ב ו"ג.

מוסף רש"י

דאי לא שירי לימא ליה
עקור אילנך ויול. ואין
פסח' נלמתי כן פכד את
האילנות לעצמי שירי כן
לעצמי ח"ך לחור ולשע'
לפניו מתקוץ ע"ד עכ"ל
לו כ"ס זה האילנות ע"ד עכ"ל
לר"ע (שם). ב"ר שהורא
נטוע על פחות מארבע
אמות. שאין בן שורה
אזינו כ"ס. אלא יעד ומתמר
כלמא. ור"ע רמזו פ"ג.
ויתמר ליתם ל"ס וי"ב ו"ג.
ורואים את האמצעי'.
הנוטע נתן רוח האלף
לית בן שורה לשורה וכו'
באילו אינם. דמי העמד
ליפק' עשוקי דמי ויתמר
ה"ל כ"י כלמא. מקום חושב
האילן. עד הסמוך וי"ב ו"ג.

דאי לא שירי לימא ליה
עקור אילנך ויול. ואין
פסח' נלמתי כן פכד את
האילנות לעצמי שירי כן
לעצמי ח"ך לחור ולשע'
לפניו מתקוץ ע"ד עכ"ל
לו כ"ס זה האילנות ע"ד עכ"ל
לר"ע (שם). ב"ר שהורא
נטוע על פחות מארבע
אמות. שאין בן שורה
אזינו כ"ס. אלא יעד ומתמר
כלמא. ור"ע רמזו פ"ג.
ויתמר ליתם ל"ס וי"ב ו"ג.
ורואים את האמצעי'.
הנוטע נתן רוח האלף
לית בן שורה לשורה וכו'
באילו אינם. דמי העמד
ליפק' עשוקי דמי ויתמר
ה"ל כ"י כלמא. מקום חושב
האילן. עד הסמוך וי"ב ו"ג.

דאי לא שירי לימא ליה
עקור אילנך ויול. ואין
פסח' נלמתי כן פכד את
האילנות לעצמי שירי כן
לעצמי ח"ך לחור ולשע'
לפניו מתקוץ ע"ד עכ"ל
לו כ"ס זה האילנות ע"ד עכ"ל
לר"ע (שם). ב"ר שהורא
נטוע על פחות מארבע
אמות. שאין בן שורה
אזינו כ"ס. אלא יעד ומתמר
כלמא. ור"ע רמזו פ"ג.
ויתמר ליתם ל"ס וי"ב ו"ג.
ורואים את האמצעי'.
הנוטע נתן רוח האלף
לית בן שורה לשורה וכו'
באילו אינם. דמי העמד
ליפק' עשוקי דמי ויתמר
ה"ל כ"י כלמא. מקום חושב
האילן. עד הסמוך וי"ב ו"ג.

דאי לא שירי לימא ליה
עקור אילנך ויול. ואין
פסח' נלמתי כן פכד את
האילנות לעצמי שירי כן
לעצמי ח"ך לחור ולשע'
לפניו מתקוץ ע"ד עכ"ל
לו כ"ס זה האילנות ע"ד עכ"ל
לר"ע (שם). ב"ר שהורא
נטוע על פחות מארבע
אמות. שאין בן שורה
אזינו כ"ס. אלא יעד ומתמר
כלמא. ור"ע רמזו פ"ג.
ויתמר ליתם ל"ס וי"ב ו"ג.
ורואים את האמצעי'.
הנוטע נתן רוח האלף
לית בן שורה לשורה וכו'
באילו אינם. דמי העמד
ליפק' עשוקי דמי ויתמר
ה"ל כ"י כלמא. מקום חושב
האילן. עד הסמוך וי"ב ו"ג.

דאי לא שירי לימא ליה
עקור אילנך ויול. ואין
פסח' נלמתי כן פכד את
האילנות לעצמי שירי כן
לעצמי ח"ך לחור ולשע'
לפניו מתקוץ ע"ד עכ"ל
לו כ"ס זה האילנות ע"ד עכ"ל
לר"ע (שם). ב"ר שהורא
נטוע על פחות מארבע
אמות. שאין בן שורה
אזינו כ"ס. אלא יעד ומתמר
כלמא. ור"ע רמזו פ"ג.
ויתמר ליתם ל"ס וי"ב ו"ג.
ורואים את האמצעי'.
הנוטע נתן רוח האלף
לית בן שורה לשורה וכו'
באילו אינם. דמי העמד
ליפק' עשוקי דמי ויתמר
ה"ל כ"י כלמא. מקום חושב
האילן. עד הסמוך וי"ב ו"ג.

דאי לא שירי לימא ליה
עקור אילנך ויול. ואין
פסח' נלמתי כן פכד את
האילנות לעצמי שירי כן
לעצמי ח"ך לחור ולשע'
לפניו מתקוץ ע"ד עכ"ל
לו כ"ס זה האילנות ע"ד עכ"ל
לר"ע (שם). ב"ר שהורא
נטוע על פחות מארבע
אמות. שאין בן שורה
אזינו כ"ס. אלא יעד ומתמר
כלמא. ור"ע רמזו פ"ג.
ויתמר ליתם ל"ס וי"ב ו"ג.
ורואים את האמצעי'.
הנוטע נתן רוח האלף
לית בן שורה לשורה וכו'
באילו אינם. דמי העמד
ליפק' עשוקי דמי ויתמר
ה"ל כ"י כלמא. מקום חושב
האילן. עד הסמוך וי"ב ו"ג.

דאי לא שירי לימא ליה
עקור אילנך ויול. ואין
פסח' נלמתי כן פכד את
האילנות לעצמי שירי כן
לעצמי ח"ך לחור ולשע'
לפניו מתקוץ ע"ד עכ"ל
לו כ"ס זה האילנות ע"ד עכ"ל
לר"ע (שם). ב"ר שהורא
נטוע על פחות מארבע
אמות. שאין בן שורה
אזינו כ"ס. אלא יעד ומתמר
כלמא. ור"ע רמזו פ"ג.
ויתמר ליתם ל"ס וי"ב ו"ג.
ורואים את האמצעי'.
הנוטע נתן רוח האלף
לית בן שורה לשורה וכו'
באילו אינם. דמי העמד
ליפק' עשוקי דמי ויתמר
ה"ל כ"י כלמא. מקום חושב
האילן. עד הסמוך וי"ב ו"ג.

דאי לא שירי לימא ליה
עקור אילנך ויול. ואין
פסח' נלמתי כן פכד את
האילנות לעצמי שירי כן
לעצמי ח"ך לחור ולשע'
לפניו מתקוץ ע"ד עכ"ל
לו כ"ס זה האילנות ע"ד עכ"ל
לר"ע (שם). ב"ר שהורא
נטוע על פחות מארבע
אמות. שאין בן שורה
אזינו כ"ס. אלא יעד ומתמר
כלמא. ור"ע רמזו פ"ג.
ויתמר ליתם ל"ס וי"ב ו"ג.
ורואים את האמצעי'.
הנוטע נתן רוח האלף
לית בן שורה לשורה וכו'
באילו אינם. דמי העמד
ליפק' עשוקי דמי ויתמר
ה"ל כ"י כלמא. מקום חושב
האילן. עד הסמוך וי"ב ו"ג.

דאי לא שירי לימא ליה
עקור אילנך ויול. ואין
פסח' נלמתי כן פכד את
האילנות לעצמי שירי כן
לעצמי ח"ך לחור ולשע'
לפניו מתקוץ ע"ד עכ"ל
לו כ"ס זה האילנות ע"ד עכ"ל
לר"ע (שם). ב"ר שהורא
נטוע על פחות מארבע
אמות. שאין בן שורה
אזינו כ"ס. אלא יעד ומתמר
כלמא. ור"ע רמזו פ"ג.
ויתמר ליתם ל"ס וי"ב ו"ג.
ורואים את האמצעי'.
הנוטע נתן רוח האלף
לית בן שורה לשורה וכו'
באילו אינם. דמי העמד
ליפק' עשוקי דמי ויתמר
ה"ל כ"י כלמא. מקום חושב
האילן. עד הסמוך וי"ב ו"ג.